

OGLAŠAVANJE I MEDIJI

UČIMO:

- prepoznavati različita djelovanja medijskih tekstova u javnim, komercijalnim i neprofitnim medijima na svakodnevni život primatelja
- analizira svrhu (osobnu, obrazovnu, javnu) medijskog teksta
- interpretira medijsku poruku i zaključuje kome je ona namijenjena
- istražuje na koje jezične, vizualne, auditivne i audiovizualne načine oblikovana medijska poruka i kako ti načini utječu na njezinu recepciju

MOTIVACIJA

1. Što su mediji?
2. Koje vrste medija poznaješ? Kojim se od njih najviše koristiš?
3. Koliki je interes javnosti za jezik medija?

Mediji su sredstva prenošenja obavijesti. Postali su dijelom čovjekove svakodnevice i utječu na njegovo svakodnevno ponašanje. Razvojem tehnologije omogućeni su sve veći dometi, sve više kapaciteta kanala, a prijemnike pronalazimo posvuda. Danas postoje **četiri dominantna medija: novine, radio, televizija i internet.** Glavna je podjela medija na dvije vrste: govorne, tj. one u kojima se informacije prenose govorom, i pisane, dakle one u kojima se obavijesti i podaci prenose pismom.

Različit je odnos prema vremenu u različitim medijima. Novine možemo čitati i vraćati se na sadržaj ukoliko nešto nismo razumjeli, jednako kao i internetske stranice koje možemo i čitati i gledati. Za razliku od njih, radijski i televizijski program odvija se u stvarnom vremenu i zato je potrebno da prenesena poruka bude odmah shvatljiva primatelju.

Veliki je utjecaj masovnih medija na jezičnu kulturu njihovih korisnika, zato je bitno da novinari, voditelji i spikeri paze na ispravnu uporabu jezika.

OGLAŠAVANJE

Poduzeća oglašavaju svoje proizvode ili usluge kako bi pronašli put do potrošača. **Oglašavanjem obavještavaju javnost** putem bilo kojeg medija **o ponudi** svojih **proizvoda i usluga.**

U oglasu pronalazimo podatke o onome što se nudi kako bi primatelj poruke nakon čitanja, slušanja ili gledanja oglasa u medijima nastojao nabaviti taj proizvod ili koristiti uslugu.

OBILJEŽJA OGLASA

Treba voditi računa o psihologiji čovjeka. Zato oglas mora biti **kratak, iznenaditi, zainteresirati i uvjeriti** potencijalnoga potrošača da mu je taj proizvod potreban.

Oglas treba biti **uočljiv, zanimljiv** i mora pobuditi **interes.** Potrebna je **originalnost**, a ne ponavljati već viđeno u drugim reklamama.

Pri oblikovanju oglasa bitan je naslov, prema njemu razlikujemo izravne (*Jogurt voćnog srca!*), neizravne (*Pobrini se za svoje zdravlje!*) i obavijesne naslove (npr. *Stigla je proljetna kolekcija!*).

Kod oblikovanja dobrog oglasa važno je odrediti cilj oglašavanja. Važno je voditi računa da sve mora biti u skladu sa standardnim jezikom.

ZADATAK

Zamisli da si stručnjak za izradu reklama. U kojem ćeš obliku ponuditi svoj prehrambeni proizvod?

PROMOCIJA PROIZVODA ILI USLUGE

Prema mediju u kojem se oglas pojavljuje, oglasi se dijele na **auditivne** (radio), **vizualne** (časopisi i plakati) te **audiovizualne** (televizija i internet).

Za uspješno oglašavanje važno je poznavati ciljanu publiku, odlučiti koje će se komunikacijske metode koristiti (auditivne, vizualne ili audiovizualne) i u kojoj ih kombinaciji koristiti pazeći na standardni jezik.

Bude li sastavljač reklama nemaran prema jeziku, teško ćemo povjerovati da se radi o kvalitetnom proizvodu ili usluzi.

Pred tobom su neke češće značajke u tekstovima reklama:

novotvorenice	<i>Piketa</i> Pikova pašteta
upitne rečenice	<i>Kakvu vodu pijemo?</i>
imperativni oblici	<i>Uživaj u neodoljivo mekoj koži!</i>
metafore	<i>Tjedan vrućih ponuda u Seat salonima.</i>
igra riječima	<i>Bol boli</i> (reklama za lijek protiv boli)
frazemi	<i>I ovce i novce</i> (mobilni operateri)

(prema Hudečak, Lana; Mihaljević, Milica.2009. *Jezik medija*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.)

ZADATCI

1. Odgovori koja su obilježja oglasa?
2. Sastavi slogan i promociju uredskih stolaca.

MEDIJSKI JEZIK

Jezik hrvatskih medija odražava globalizacijske procese i promjene u hrvatskom jeziku. Sve je snažniji utjecaju engleskog jezika kao danas svjetski proširenog jezika. Trebali bismo se pridržavati osnovnih načela kojima se valja rukovoditi pri uporabi anglizama, a koja su garancija opstanka hrvatskog jezičnog leksika pri naletu novih riječi iz tog nadmoćnog jezika davatelja. (prema Nives Opačić)

Možemo pratiti **učestalost posuđivanja riječi iz engleskog jezika u jeziku hrvatskih medija**, nažalost, **ne samo** u slučajevima **kada ne postoji hrvatsko nazivlje za određeni pojam** već i onda kada ono postoji, ali se ipak prednost daje tuđicama, prvenstveno anglizmima.

Posuđenice se često upotrebljavaju u novinama (uključujući i članke na internetu) i u onim slučajevima kada su zamjenjivi dobrom hrvatskom istoznačnicom i čine **izraz pomodnosti**, odnosno **jezičnog snobizma**.

Onaj tko dobro poznaje hrvatski jezik često uočava **brojne pogreške u medijima**, bilo da se radi o novinama, radiju ili televiziji.

Evo nekih od njih:

Pravopisna razina

	pogrešno	točno
č/ć	Luka Modrić shvaća da su njegove lopte dar suparniku.	shvaćati
ije/je	Posljednji modni tjedan ocjenjen je kao najbolji do sada.	ocijenjen
veiliko i malo slovo	U prepunoj Crkvi sv. Katarine održan je božićni koncert.	crkva sv Katarine
zarez	Zbog snježnih nanosa, gorske službe spašavanja jedva su se probijale do najudaljenijih velebitskih sela.	nanosa gorske
nebilježenje glasovnih promjena	Počele pretsezonske rasprodaje!	predsezonske

Fonološka razina

	pogrešno	točno
ispuštanje otvornika	Matrijalna šteta nije velika.	materijalna
ispuštanje zatvornika	Odjel za suzbijanje delikvencije .	delinkvencija
zamjena jednog otvornika drugim	Naše ljubezno osoblje pobrinut će se za dodatne sadržaje.	ljubazno
zamjena skupine zatvornika zatvornikom	Šematski prikaz pomoći će pri tumačenju gradiva.	shematski

Morfološka razina

Imenice

sklanjanje brojevnice imenice <i>dvije</i>	U prve dvije minute rezultat je bio predvidljiv.	prvim dvjema
množina i instrumental imenice <i>put</i>	Cijene dionica krenule su uzlaznim putem . Putevi za osobe s invaliditetom i majke s malom djecom još nisu izgrađeni.	putom putovi
vokativ prezimena muških osoba na <i>-ić</i>	Poštovani gospodine Rončević , šaljem vam ugovore.	Rončeviću

Glagoli

glagol <i>biti</i> u kondicionalu	Mi bi trebali više vježbati.	mi bismo
glagol <i>biti</i> u futuru I.	Pisati će se o tome i poslije.	pisat će se
gl. pridjev trpni glagola <i>donijeti, dati</i>	Zakon je već bio donesen. U Večernjem listu dat je komentar situacije.	donešen dan

Pridjevi

	pogrešno	točno
sklanjanje posvojnih pridjeva	Bile su to zadnje akcije u Borovom Selu.	Borovu Selu
sklanjanje odnosnih pridjeva	Interpretirat će pjesme na književnu petku.	književnome
radije/rađe	Prodajemo jeftiniju hranu rađe nego da se baci 400.000 tona hrane godišnje.	radije

Tvorbena razina

	pogrešno	točno
glagoli na <i>-iti, -jeti</i>	Iako su troškovi sve veći, ulaznice neće poskupiti.	poskupjeti
brojati/brojiti	Nedjeljni rezultat kuglanja neće se brojati.	brojiti
-arna/-arnica	Izgradnja novih cvjećarna na Kvaternikovom trgu.	cvjećarnica
-ica/-inja	Bili su upućeni na razgovor kod pedagogice.	pedagoginje

-itet/ost	Obaćali su veće zapošljavanje osoba s invaliditetom.	invalidnošću
-----------	--	--------------

Sintaktička razina

kod	Krenuli smo kod Janice Kostelić.	Janici Kostelić
putem	Fotografije su putem interneta prosljeđene Interpolu.	internetom
radi	Odgđa se utakmica radi loših vremenskih uvjeta.	zbog
s	Iz Zagreba u Split putovali su s vlakom.	vlakom

Leksička razina

	pogrešno	točno
izuzetak	Izuzetak je Franjo Topić, dugogodišnji cijenjeni predsjednik HKD-a Napredak.	iznimka
saznanje	Novinari su imali saznanja o krivotvorenim dokumentima.	spoznaje
utisak	Stekli smo utisak da je predstava temeljena na stvarnim ispovjestima neimenovanih žena.	dojam
dozvoliti	Kontrolori ZG-parkinga neće dozvoliti da vam stane srce! Plan je da se djelatnici osposobe za oživljavanje.	dopustiti
njen	Svjetska organizacija za rad objavila je da u svijetu ima više od 40 milijuna robova. Njeno otkriće izašlo je na vidjelo nakon prodaje afričkih migranata u Tripoliju.	njezin

Stilska razina

pleonazam	pogrešno	točno
oko četrdesetak	Ilegalna trgovina zaštićenim životinjskim vrstama po zaradi odmah iza trgovine drogom i oružjem. Tržišna cijena vuka je oko četrdesetak tisuća kuna.	četrdesetak/oko četrdeset
veliko mnoštvo	Skupilo se veliko mnoštvo prosvjednika.	mnoštvo
čak štoviše	Na stakleničkim plinovima	čak/štoviše

	zarađujemo 825 mil. kuna, čak štoviše, moguće je poboljšanje.	
--	--	--

(Prema: Hudeček, Lana; Mihaljević, Milica. 2009. Jezik medija, publicistički funkcionalni stil. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb., no u djelomično prerađenom izdanju)

Načela za prihvaćanje riječi stranoga podrijetla

Budući da je sve učestaliji proces posuđivanja riječi iz engleskoga jezika u medijima, valja istaknuti kako se odnositi prema toj pojavi. Riječi stranoga podrijetla u hrvatski se jezik prihvaćaju prema sljedećim načelima:

- 1) Kad je to moguće, riječ stranoga podrijetla dobro je zamijeniti istoznačnom domaćom riječju, primjerice angлизme *shopping, look, event, party, report* valja zamijeniti hrvatskim istovrijednicama *kupovina, izgled, događaj, zabava/tulum, izvješće*.
- 2) Ako se već mora prihvatiti riječ stranoga podrijetla, bolje je prihvatiti usvojenicu nego prilagođenicu, a prilagođenice je bolje prihvatiti nego tuđice. Bolje je upotrijebiti prilagođenicu *stil* umjesto tuđe riječi *style*.
- 3) Ako se prihvaća riječ stranoga podrijetla, treba nastojati da se prihvati u liku načinjenom prema latinskomu ili grčkome, a ne prema engleskomu, njemačkomu, francuskomu itd. jer ne samo da su „latinski i grčki temelj na kojemu je izgrađena naša i europska kultura i civilizacija nego se latinske i grčke riječi, za razliku od engleskih, francuskih, njemačkih itd., lako uklapaju u hrvatski jezični sustav.“ (Barić i dr., 1999: 285) Stoga je ispravniji oblik licencija nego oblik licenca (engl. licence) iako se taj oblik, načinjen ugledanjem na engleski jezik, češće rabi u medijima.
- 4) Ako postoji samo izbor između dviju tuđica, prednost ima ona koja je manje obilježena kao tuđica.
- 5) Prihvaćenu prilagođenicu nećemo potiskivati svojom riječju, primjerice u hrvatskom jeziku supostoji prilagođenica *printer* i hrvatska zamjena *pisač*.
- 6) Za tuđice koje se teško prilagođavaju hrvatskome glasovnom sustavu treba nastojati pronaći zamjenu, npr. tuđicu *fajl* treba zamijeniti *datotekom*, a *šoping kupovinom*.
- 7) Ako se već posuđuje iz stranoga jezika, treba posuditi samo osnovnu stranu riječ, a ne cijelu njezinu porodicu što bi značilo da od posuđenice treba hrvatskim afiksima tvoriti nove riječi, a ne preuzimati ih iz stranog jezika tvorene po pravilima toga jezika, npr. pridjev od prilagođenice *stres* (engl. *stress*) tvorit će se hrvatskim sufiksom *-an* (*stresan*), a ne preuzimati iz engleskoga jezika (*stressfull*).

(Prema - skupina autora: Barić, Eugenija, Hudeček, Lana, Koharović, Nebojša, Lončarić, Mijo, Lukenda; Marko, Mamić, Mile, Mihaljević, Milica, Šarić, Ljiljana, Švačko, Vanja, Vukojević, Luka, Zečević, Vesna, Žagar, Mateo. 1999. Hrvatski jezični savjetnik. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje/Pergamena/Školske novine)

PRETRAŽI INTERNET

Više o pojmovima promidžba, reklama i oglasi potraži na

<http://www.medijskapismenost.hr/koja - razlika-između - reklama -oglasa/>

ZADATAK:

Komentiraj sljedeće tekstove Nives Opačić, autorice brojnih jezičnih savjetnika, među kojima su i oni koji se uglavnom bave anglicizmima kao što su *Hrvatski u zagradama – globalizacijske jezične stranputice*, *Prodor engleskih riječi u hrvatski jezik* itd.

Ona smatra da je za upotrebljavanje posuđenica postoje dva razloga:

1. „informacija s elementima najprestižnijeg, američkog engleskog, jezika podići će i onima koji tom informacijom barataju ugled u očima njihovih neukijih sugrađana, jer najprestižnije sredstvo komuniciranja baca dio svoje globalne slave i aure i na one koji se njime vješto služe
2. možda sve tek površno razumiju, možda i ne razumiju, ali nalaze već gotove formule i izraze, pa zašto da se muče i trude kad sve već imaju gotovo (poznata duhovna lijenost i konformizam), a to ih još k tome svrstava među pionire u uvođenju novina u zemlje i društva koja se tek otvaraju prodoru globalnih tehnologija i kulture. Svatko voli biti prvi.“ (Opačić, 2007: 23)

SAŽETAK

Poduzeća oglašavaju svoje proizvode ili usluge kako bi pronašli put do potrošača. **Oglašavanjem obavještavaju javnost** putem bilo kojeg medija **o ponudi** svojih **proizvoda i usluga**. Treba voditi računa o psihologiji čovjeka. Zato oglas mora biti **kratak, iznenaditi, zainteresirati i uvjeriti** potencijalnoga potrošača da mu je taj proizvod potreban.

Oglas treba biti **uočljiv, zanimljiv** i mora pobuditi **interes**. Potrebna je **originalnost**, a ne ponavljati već viđeno u drugim reklamama.

Veliki je utjecaj masovnih medija na jezičnu kulturu njihovih korisnika, zato je bitno da novinari, voditelji i spikeri paze na ispravnu uporabu jezika.

Mediji su sredstva prenošenja obavijesti. Postali su dijelom čovjekove svakodnevice i utječu na njegovo svakodnevno ponašanje. Razvojem tehnologije omogućeni su sve veći dometi, sve je više kapaciteta kanala, a prijemnike pronalazimo posvuda. Danas postoje **četiri dominantna medija: novine, radio, televizija i internet**.

Materijale izradila: Sanja Šepac Dužević, prof.

Ovo djelo je licencirano pod licencom Creative Commons Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 4.0 međunarodna. Ako želite vidjeti primjer te licence, posjetite <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>.